

«ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΣΤΟ ΣΕΛΤΣΟ ΝΑ ΜΥΡΙΣΟΥΝ»

(Πασχαλιά, 23 Απριλίου 1804)

---- . ----

ΜΟΝΗ ΣΕΛΤΣΟΥ – ΤΟΠΟΣ ΘΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
Μ Π Ο Τ Σ Α Ρ Η

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΕΛΤΣΟΥ – ΛΕΝΩ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

(Τού Συνεργάτου μας Κ.Θ.)

Ἡ μάχη τῶν Σουλιωτῶν μέ τούς Τουρκαλβανούς στή Μονή Σέλτσου, τό 1804, αφάνισε τά μέλη τῆς οικογένειας Μπότσαρη, ἡ οποία λίγα χρόνια αργότερα, ἔχασε καί τό πίο ἔνδοξο μέλος τῆς, τόν Μάρκο.

Στήν ανατολική ἄκρη τού νομού Ἄρτας, στήν περιοχή ὅπου ὁ ποταμός Ἄχελῶος (Ἀσπροπόταμος) χωρίζει τό νομό, ἀπό τούς νομούς Τρικάλων καί Καρδίτσας, υψώνεται ὁ ορεινός ὄγκος τῆς Φρούσιας. Στήν μία ἀπό τίς δύο κορυφές τῆς πού ονομάζεται ράχη τού Φράξου, ἔχει κτιστεῖ ἡ ἱστορική μονή τού Σέλτσου ἢ Παναγιά ἢ Σελτσιώτισσα, αφιερωμένη στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Τό πίο κοντινό χωριό τῆς περιοχῆς εἶναι οἱ Πηγές Ἄρτας (Βρεστενίτσα), μοναδική δίοδος πρός τή μονή, σχεδόν ἀπροσπέλαστη ἀκόμη καί σήμερα.

Τόν ἱερό αὐτό τόπο, επέτρεψεν ὁ Θεός, νά γίνῃ τό θυσιαστήριο τῆς ἔνδοξης γενιάς τῶν Μποτσαραίων, τό 1804, θυμάτων τῆς Τουρκαλβανικῆς θηριωδίας τῶν στρατευμάτων τού Ἄλῆ-Πασά, ἀλλά καί αἰώνια σελίδα δόξας καί ευτοθυσίας τού γένους τῶν Ἑλλήνων.

Μετά τήν παράδοση τού Σουλίου στόν Ἄλῆ-Πασά μέ τήν συνθήκη στίς 12 Δεκεμβρίου τού 1803, οἱ Σουλιῶτες ἀρχισαν νά εγκαταλείπουν κατά τμήματα τό Σούλι. Ὁ Ἄλῆ-Πασάς παρασπονδώντας διέταξε νά κυκλωθοῦν τά μέρη ἀπ' ὅπου θά περνούσαν οἱ οικογένειες, νά τίς αιχμαλωτίσουν καί νά τίς μεταφέρουν στά Γιάννενα.

Ἡ πρώτη ομάδα πού κατευθύνονταν πρός τήν Πάργα ὑπό τίς οδηγίες τού Φώτου Τζαβέλα καί τού Δήμου Δράκου, κάπου 2.000 άτομα, κατάφερε πολεμώντας σκληρά νά φθάσῃ στόν προορισμό τῆς.

Δύο ἄλλες ομάδες μέ ἀρχηγούς τούς Κίτσο Μπότσαρη καί Κουτσονίκα κινήθηκαν πρός τό Ζάλογγο μέ σκοπό ἕνα τμήμα αὐτῶν νά εγκατασταθῇ στή Λάμαρη, ἐνῶ τό ἄλλο τμήμα, μόλις φθάσει ἐκεῖ νά προχωρήσῃ στή συνέχεια στό Βουλγαρέλι.

Οί οικογένειες πού είχαν καταφύγει στό Ζάλογγο αντιμετώπισαν καί πάλι τή μανία τών Τουρκαλβανών τού 'Αλή. Όταν ή κατάσταση έγινε κρίσιμη, άλλοι από τούς Σουλιώτες έκαναν απελπισμένοι, έξοδο καί διέφυγαν, άλλοι όμως βρήκαν φοβερό θάνατο στή χαράδρα τού Ζαλόγγου. Ένα σώμα από 160 Σουλιώτες υπό τόν Κίτσο Μπότσαρη κατάφερε νά διασπάση τίς γραμμές τών πολιορκητών καί νά φθάση στό Βουλγαρέλι.

Μετά τή μάχη τού Ζαλόγγου ό 'Αλή-Πασάς έστειλε δύναμη 500 'Αλβανών γιά νά συλλάβουν 23 οικογένειες Σουλιωτών οί οποίες διέμεναν στή Ρηνιάσα (περιοχή ανάμεσα στήν Πάργα καί τήν Πρέβεζα, σήμερα Ριζά).

Οί Τούρκοι μπήκαν στό χωργιό καί άρχισαν χωρίς διάκριση νά σκοτώνουν καί νά αιχμαλωτίζουν. Μιά ηλικιωμένη Σουλιώτισσα ή Δέσπω, γυναίκα τού Γιωργάκη Μπότσαρη, σύναξε όλη τή φαμίλια της στόν πύργο τού Δημουλά καί άρχισε πόλεμο στους Τουρκαλβανούς.

Γιά ν' αποφύγη τή σκλαβιά, αφού πρώτα τούς ρώτησε κι' όλοι αποφάσισαν τόν θάνατο από τήν ατίμωση, έβαλε φωτιά στή μπαρουταποθήκη κι' ό πύργος μέ 11 ψυχές ανατινάχτηκε.

Όταν έφτασε ό Κίτσος Μπότσαρης στό Βουλγαρέλι καί πληροφορήθηκε τά παραπάνω γεγονότα, αποφάσισε νά εγκαταλείψουν τήν περιοχή τού Βουλγαρελίου, όπου κινδύνευαν νά κυκλωθούν καί νά υποστούν τήν τύχη τού Ζαλόγγου καί τής Δέσπως στή Ρηγιάσα (Ρηνιάσα, Ρηνιάσσα).

Περί τά τέλη τού Δεκεμβρίου τού 1803 αναχώρησαν από τό Βουλγαρέλι πρós τήν Βρεστενίτσα 1148 Σουλιώτες, άντρες, γυναίκες καί παιδιά, υπό τή ν αρχηγία τού Κίτσου καί Νότη Μπότσαρη ενώ συγχρόνως απέστειλαν στά Γιάννενα τόν Παλάσκα νά διαμαρτυρηθή στόν 'Αλή-Πασά. 'Ηθελαν έτσι από τή μία μεριά νά κερδίσουν χρόνο, από τήν άλλη νά έλθουν σέ συνεννόηση μέ τόν 'Αλή γιά νά μπορέσουν νά απομακρυνθούν ανενόχλητοι από τήν 'Ηπειρο. Ό δόλιος Τουρκαλβανός απάντησε ότι δήθεν αγνοούσε τά γεγονότα, τόν διεβεβαίωσε ότι θά τιμωρούσε τούς ενόχους καί τόν προέτρεψε νά πείση τούς Σουλιώτες νά μεταβούν στά Γιάννενα όπου κανένα κίνδυνο δέν θά διέτρεχαν. Συγχρόνως όμως διέταξε δύο εμπειροπόλεμους στρατηγούς του, τόν 'Αγο Βασιάρη καί τόν Μπεκήρ Τζογαδούρο νά ετοιμάσουν σώμα 500 Τουρκαλβανών γιά νά καταδιώξουν τούς Σουλιώτες. Οί Σουλιώτες μετά από κοπιώδη καί μακρά πορεία έφθασαν στή Βρεστενίτσα καί περίμεναν τόν Παλάσκα. 'Η άφιξη του καί τά μαντάτα πού έφερνε δέν τούς άφηναν χρόνο, καί στήν απελπισία τους κλείστηκαν στή μονή Σέλτσου.

Η περιοχή τού Σέλτσου είναι μέν φυσικά όχυρή θέση, έχει όμως ένα μεγάλο μειονέκτημα, στερείται έξόδου διαφυγής, όπως ή τακτική τού πολέμου απαιτεί, αφού γύρω της χάσκει φοβερό βάραθρο πού καταλήγει στόν Άσπροπόταμο.

Άρχισαν νά συγκεντρώνουν τρόφιμα και ζωοτροφές από τις γύρω περιοχές, στό εσωτερικό και στά κελιά(κελλιά) τής Μονής εγκατέστησαν τά γυναικόπαιδα, και τέλος κατεσκεύασαν τρία οχυρά στήν κορυφογραμμή τού Φράξου. Από τά τρία φυλάκια, τό πρώτο ήταν περισσότερο ενισχυμένο, γιατί βρισκόταν στό μονοπάτι πού ωδηγούσε στό Μοναστήρι, και λογικά θά δεχόταν τή μεγαλύτερη πίεση τών δυνάμεων τού Άλή. Τήν αρχηγία του είχε αναλάβει ό Κίτσος Μπότσαρης, πού παράλληλα διηύθυνε και τήν όλη άμυνα τών τριών οχυρωμάτων.

Στίς 12 Γενάρη τού 1804 οί οχυρωμένοι στή Μονή Σέλτσου Σουλιώτες περικυκλώθηκαν από 8000 Τουρκαλβανούς υπό τούς Μπεκήρ Τζογαδούρο, Άγο Βασιάρη, και Βελή-Πασά, και μετά 3 ημέρες ακολούθησε ή πρώτη επίθεση πού αποκρούσθηκε μέ επιτυχία.

Στό Μοναστήρι μαζί μέ τούς Σουλιώτες συγκεντρώθηκαν και άλλοι καταδιωγμένοι Έλληνες από τό Ραδοβίζι, μέ αποτέλεσμα ό συνολικός αριθμός τών Έλλήνων νά φτάση τούς 1400. Άπ' αυτούς ένοπλοι, άνδρες και γυναίκες, ήσαν μόνο 500 (360 άντρες και 140 γυναίκες).

Ό απολογισμός τής πρώτης μάχης ήταν 78 νεκροί Άλβανοί και 6 Σουλιώτες. Τόν κύριο όγκο τής επίθεσης δέχθηκε τό πρώτο όχυρό.Οί Σουλιώτες τού φυλακίου έμπηξαν στό μέρος εκείνο σαν σύμβολο αντίστασης, πίστης και σιδερένιας θέλησης, ένα σιδερένιο Σταυρό. Οί Άλβανοί πήραν σκληρό μάθημα και κατάλαβαν ότι δέν ήταν δυνατό μέ κατά μέτωπον επίθεση νά καταλάβουν τή Μονή και άρχισαν πάλι τή γνωστή τους τακτική, τόν αποκλεισμό, περιμένοντας, από τήν πείνα – αιώνιο εχθρό τών Σουλιωτών – νά πετύχη (ή πείνα), ό,τι δέν κατάφεραν αυτοί.

Όλο τό χειμώνα τού 1804 οί Σουλιώτες έμειναν στενά αποκλεισμένοι στό Σέλτσο. Στίς 20 Άπρίλη ό Άλής στέλνει νέες ενισχύσεις, και μέ επιστολή παραγγέλνει στους στρατηγούς του νά ξεπαστρέψουν μιά «φούχτα κατσικοκλεφτών», όπως τούς αποκαλούσε, εντός 10 ημερών.

Τήν επόμενη μέρα, 21 Άπρίλη τού 1804 μετά από τρίμηνη πολιορκία και προδοσία τού Γιώργου Κύργιου, μιά ομάδα από 3000 Τουρκαλβανούς και 1200 εφεδρικούς Άλβανούς, εξουδετέρωσε τήν αντίσταση τού φυλακίου «Προφήτης Άλίας» πού βρισκόταν πάνω από τή Μονή και μπήκαν στό χώρο τού Μοναστηριού.

Στή φονική και άνιση μάχη πού ακολούθησε και γενικεύτηκε μέ τήν προσθήκη και άλλων Άλβανών, άλλοι Σουλιώτες σκοτώθηκαν και άλλοι αιχμαλωτίσθηκαν.

Άνάμεσα στους αιχμαλώτους ήταν ό Νότης Μπότσαρης, ή γυναίκα του Χριστίνα, τά παιδιά τού Κίτσου Μπότσαρη Κώστας, Δέσποινα και Άγγελική, και άλλοι, κυρίως γυναικόπαιδα, οί οποίοι, γιά νά μήν πέσουν

στά χέρια τών εχθρών, γκρεμίσθηκαν σέ βάραθρο 300 μέτρων, αφήνοντας τά κομματιασμένα κορμιά τους στόν Ασπροπόταμο.

Άνάμεσα στους ήρωες νεκρούς, ήταν καί ή Λένω, ή δεκαεννιάχρονη (1785-1804) κόρη τού Κίτσου Μπότσαρη, από τόν πρώτο του γάμο. Ή Λένω, ή νεαρότερη Καπετάνισσα τού Σουλίου, πολέμαγε στό πλευρό τού αδελφού της Γιαννάκη. Όταν όμως αυτός σκοτώθηκε στήν εισβολή, στάθηκε κοντά στό θείο της Νίκιζα Μπότσαρη καί συμμετείχε μαζί του στόν πόλεμο. Περικυκλώθηκε όμως από τούς Τουρκαλβανούς καί γιά νά μή τή συλλάβουν καί τήν ατιμάσουν, έπεσε στόν ποταμό Άχελώο, όπου καί πνίγηκε!

Ο Κίτσος Μπότσαρης μέ τόν 14χρονο γιό του Μάρκο πολέμησαν γενναία τόν εχθρό, γλίτωσαν κρυμμένοι σέ μιά σπηλιά – γνωστή σάν «Σπηλιά τού Κίτσου Μπότσαρη» - καί μετά από περιπέτειες έφθασαν στήν Πάργα όπου βρίσκονταν καί οί άλλοι Σουλιώτες μέ τό Φώτο Τζαβέλα.

Ο τελικός απολογισμός από τή μάχη τού Σέλτσου καί τόν χαλασμό τών Μποτσαραίων ήταν ή διάσωση μόνο 80 Σουλιωτών, από τούς οποίους οί 65 – σύμφωνα μέ άλλες μαρτυρίες 54 – πέρασαν τόν Άχελώο σέ διάφορα σημεία καί κατέφυγαν στ' Άγραφα.

Τό Σέλτσο κλείνει τήν τριλογία τών θυσιών τών Σουλιωτών μακριά από τό Κακοσούλι (Ζάλογγο – Ρηνιάσσα – Σέλτσο) πού ακολούθησε μετά τήν συνθηκολόγηση τού 1803.

Ή άτυχη 19χρονη Λένω, ή αδελφή τού Μάρκου, τραγουδήθηκε από όλους τούς Έλληνες, καθώς καί ό Μάρκος.

ΖΑΛΟΓΓΟ – ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Η ΥΠΕΡΤΑΤΗ ΘΥΣΙΑ ΣΤΟ ΒΩΜΟ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

- Μάρκος Μπότσαρης:(1790-9 Αυγούστου 1823).Πέμπτος γιός τού Κίτσου Μπότσαρη καί τής Χριστίνας Παπαζώτου-Γιώτη.Έπεσε ηρωϊκώς στή μάχη τού Θέρμου(τότε Κεφαλόβρυσο) τό βράδυ τής 8^{ης} Αυγούστου 1823.Κείται έν Μεσολογγίω. Χαρακτηριστικό μοιρολόϊ κατά τήν ταφή του.

«Θρήνος μεγάλος γένεται μέσα στό Μοσολόγγι.

Τόν Μάρκο πάν στήν εκκλησιά, τό Μάρκο πάν στόν τάφο.

Έήντα Παπάδες πάν μπροστά καί δέκα Δεσποτάδες
κι' από μεργιά Σουλιώτισσες τότε μοιρολογάνε».

- Λένω Μπότσαρη:Ή 19χρονη(1785-1804). Κόρη τού Κίτσου. Άσμα.
«Κι' αυτήν ή Λέν(η) τού Μπότσαρη.

Δέν πάει νά προσκυνήση.
 Δέν είμαι νύφ(η) νά προσκυνώ.
 Τούρκος δέ μ' έχει αγγίξει»!

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΓΓΟΥ

Έχε γειά, καϋμένε κόσμε.
 Έχε γειά, γλυκιά ζωή.
 Καί σύ, δύστυχη Πατρίδα,
 {έχε γειά παντοτινή} (δίσ)
 Έ π ω δ ό ς
 Έχετε γειά, βρυσούλες,
 λόγγοι, βουνά, ραχούλες (δίσ)
 Στή στεργιά δέ ζή τό ψάρι,
 μήτε ανθός στήν αμμουδιά,
 κι' οί Σουλιώτισσες δέ ζούνε
 {δίχως τήν ελευθεριά} (δίσ)
 Έ π ω δ ό ς
 Έχετε γειά, βρυσούλες,
 κι' εσείς Σουλιωτοπούλες (δίσ)

Σά νά πάν' σέ πανηγύρι,
 σ' ανθισμένη Πασχαλιά,
 μέσ' στόν άδη κατεβαίνουν
 {μέ τραγούδια μέ χαρά} (δίσ)
 Έ π ω δ ό ς (δίσ,ώς άνω)

Ο ΘΟΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΡΗΓΑ ΦΕΡΡΑΙΟΥ

(Τού Βελεστινλή)

Ώς πότε παλληκάρια θά ζώμεν στά στενά,
 μονάχοι σά λιοντάρια, στές ράχες, στά βουνά (δίσ)
 Έ π ω δ ό ς

Καλύτερα μιάς ώρας ελεύθερη ζωή,
 παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή (δίσ)

Σπηλιές νά κατοικώμεν, νά βλέπωμε κλαδιά,
 νά φεύγωμ' απ' τόν κόσμον γιά τήν πικρή σκλαβιά (δίσ)
 Έ π ω δ ό ς (δίσ,ώς άνω)

Νά χάνωμεν αδέλφια, Πατρίδα και γονείς,
 τούς φίλους, τά παιδιά μας κι' όλους τούς συγγενείς (δίσ)

Ἐ π ω δ ό ς (δίς, ὡς ἄνω)

Ιερεύς Ιωάννης Νικολόπουλος

ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ

18.4.2020

Ὡρα 11:43μμ

(Επαναδημοσιεύω κατόπιν παρακλήσεως πολλῶν
και λόγω των συμβαινόντων)

Λίγο πρὶν την Ανάσταση «ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ»

Ευχόμενος Καλήν Ανάστασην προς ὅλους,

Φίλους και Εχθρούς.

Τό ἐπαναπροωθῶ σήμερον Σάββατον 8 Μαΐου 2021·
γιά νά χαροῦν αὐτό -τό κατά δύναμιν- και οἱ νεοεγγραφέντες,
οἱ τήν τοῦ Ἑλληνος ἐθνικήν και πατριωτικήν ἔξαρσιν
και ὑπερηφάνειαν ἐγκλείοντες ἐν ἑαυτοῖς.